



NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT

GRAAD 12

JUNIE 2024

REKENINGKUNDE V1 NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders getoon in die nasienriglyn, sal strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing wees indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Tensy anders getoon, ken volpunte toe vir 'n korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat getoon is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). **LET WEL:** As syfers aangedui in nasienriglyn vir komponente van bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar dit getoon word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Indien kandidate meer as die verlangde aantal antwoorde verskaf, ondersoek alle antwoorde tot voordeel van die kandidaat. Strafpunte kan toegeken word vir vreemde items indien kandidate volpunte vir 'n vraag gekry het (maks. -2 per vraag).
8. Waar strafpunte toegeken word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte vir bewerking toegeken word, moet die nasiener eers die redelikheid van die antwoord ondersoek voordat die punt toegeken word.
10. **Bewerking'** beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek.
LET WEL: Kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷ wees, soos die kandidaat se bewerking (as dit geldig is) of soos per nasienriglyn.
11. **Bewerkings:** Moet nie punte vir bewerkings toeken waar die teller en noemer omgeruil is nie. Dit is ook van toepassing op verhoudings.
12. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat in geheel of gedeeltelik foutief is nie. Dui aan met 'n ☒.
13. Wees bedag daarop dat sommige kandidate geldige alternatiewe buite hierdie nasienriglyn kan gee. Let ook daarop dat een kommentaar meer as een korrekte aspek kan toon.
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 10 bladsye.

VRAAG 1

1.1

1.1.1	Prospektus	✓
1.1.2	Aandele	✓
1.1.3	Direkteursverslag	✓
1.1.4	Onafhanklike Ouditeursverslag	✓

4

1.2.1 Bereken: Die waarde van eindvoorraad van AI-opwekkers deur die Spesifieke Identifikasie-metode te gebruik.

BEWERKINGS	ANTWOORD
$22\,400 \times 100/140 = 16\,000$ <input checked="" type="checkbox"/> EEN deel korrek (enige van 22 400 of 100/140)	
$15 + 95 - 89 = 21$ ✓ $\times 16\,000$	336 000 <input checked="" type="checkbox"/> Een deel korrek

3

1.2.2 Bereken die korrekte netto wins na belasting vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024 te bereken. Dui '+' vir vermeerdering en '-' vir vermindering by elke aangesuiwerde bedrag aan.

Nr.	BEWERKINGS	ANTWOORD
	Verkeerde netto wins voor belasting	3 609 320
(ii)	Voorsiening vir oninbare skulde-aansuiwering (51 180 – 36 074)	+ 15 106 ✓ <input checked="" type="checkbox"/> *
(iii)	Wins met verkoop van bate (65 000 – 1)	+ 64 999 ✓
(iv)	Versekering (21 540 x 9/12)	+ 16 155 ✓ <input checked="" type="checkbox"/> *
(v)	Huur inkomste (213 300/2 370 = 90) 90 ✓ x 180 ✓ x 2 ✓	- 32 400 <input checked="" type="checkbox"/> *
(vi)	Verbruiksgoedere	+ 5 320 ✓
(vii)	Direkteursfooie (1 237 500 x 4/44)	- 112 500 ✓ <input checked="" type="checkbox"/> *
	Netto wins voor belasting	3 566 000
	Inkomstebelasting (3 566 000 x 30%)	- 1 069 800 <input checked="" type="checkbox"/> *
	Korrekte netto wins na belasting bewerking	2 496 200 <input checked="" type="checkbox"/>

14

*Een deel korrek

1.2.3 LIYABONA BPK.

STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE OP 29 FEBRUARIE 2024

BATES	
NIE-BEDRYFSBATES	
Vaste bates	
Finansiële bates	
BEDRYFSBATES	2 895 500 <input checked="" type="checkbox"/> *
Vorrade (1 350 000 – 336 000 <input checked="" type="checkbox"/> + 5 320 ✓) <small>sien 1.2.1</small>	1 019 320 <input checked="" type="checkbox"/> *
Handels-en ander ontvangbares (889 500 + 12 350 ✓ – 36 074 <input checked="" type="checkbox"/> + 16 155 <input checked="" type="checkbox"/> <small>sien 1.2.2(ii) sien 1.2.2(iv)</small>)	881 931 <input checked="" type="checkbox"/> *
Kontant en kontantekwivalente (704 249 + 225 000 ✓ + 65 000 ✓)	994 249 <input checked="" type="checkbox"/> *
TOTALE BATES	
EKWITEIT EN LASTE	
AANDEELHOUSERSEKWITEIT (425c x 1 200 000)	5 100 000 ✓ <input checked="" type="checkbox"/> *
Gewone aandeelkapitaal (3 600 000 ✓ + 900 000 ✓ – 750 000 ✓)	3 750 000 <input checked="" type="checkbox"/> *
Behoue inkomste	
NIE-BEDRYFSLASTE	789 395
Lening: Naties Bank (928 700 – 139 305 ✓)	789 395 <input checked="" type="checkbox"/> *
BEDRYFSLASTE (2 895 500 ÷ 2)	1 447 750 <input checked="" type="checkbox"/> *
Handels-en ander betaalbares (843 750 + 12 350 ✓ + 32 400 ✓ + 112 500 ✓ + 82 645 ✓ <input checked="" type="checkbox"/> <small>Balanserende syfer</small>)	1 083 645 <input checked="" type="checkbox"/> *
#SAID (inkomstebelasting) (1 069 800 – 990 000)	79 800 <input checked="" type="checkbox"/> *
#Aandeelhouders vir dividende	145 000 ✓
Huidige deel van lening	139 305 <input checked="" type="checkbox"/> *
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	

*SAID: Inkomstebelasting en Aandeelhouders vir Dividende mag by Handels en Ander Betaalbares
ingesluit wees
*Een deel korrek

TOTALE PUNTE

50

29

VRAAG 2

2.1

2.1.1	Kapitaal aangewend	✓
2.1.2	Uitvloei	✓
2.1.3	Netto bedryfsbates / netto bedryfskapitaal	✓

3

2.2 MIMOSOA BPK.

2.2.1 Kontantvloei staat vir die jaar geëindig 30 September 2023

KONTANTGEVOLGE VAN BEDRYFSAKTIWITEITE	795 500 ✓
Kontant deur bedrywighede voortgebring	2 229 940
Rente betaal	(195 750)
Belasting betaal (53 200 ✓ + 497 400 ✓ + 48 090 ✓)	(598 690) ✓
Dividende betaal (390 000 ✓ + 250 000 ✓) of (390 000 + 780 000 – 530 000) <small>EEN punt EEN punt vir albei</small>	(640 000) ✓
KONTANTGEVOLGE VAN BELEGGINGSAKTIWITEITE	
Vaste bates aangekoop (310 000 – 268 000)	(42 000) ✓✓
Opbrengs uit verkoop van vaste bates (250 000 ✓ + 80 000 ✓)	330 000 ✓
KONTANTGEVOLGE VAN FINANSIERINGSAKTIWITEITE	200 000 ✓
Opbrengs uit die verkoop van aandele (150 000 x 7)	1 050 000 ✓✓
Terugkoop van aandele (200 000 ✓ x 7 ✓)	(1 400 000) ✓
Verandering in lening (2 400 000 – 1 850 000)	550 000 ✓✓
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	1 483 500 ✓
Kontant (saldo aan die begin van die jaar) (509 500 – 145 700)	363 800 ✓✓
Kontant (saldo aan die einde van die jaar)	1 847 300 ✓

25

LET WEL: Ken metodepunt toe vir beide 'een deel korrek' en 'korrekte teken'.

2.2.2 BEHOUE INKOMSTE NOTA

Saldo op 1 Oktober 2022	914 020
Netto wins na belasting (497 400 x 70/30)	1 160 600 ✓ <input checked="" type="checkbox"/> *
Terugkoop van aandele (200 000 x R1,70) <i>(ignoreer hakkies)</i>	(340 000) ✓ <input checked="" type="checkbox"/> *
Gewone aandele dividende	(780 000)
- Betaal (25/100 x 1 000 000)	250 000 ✓ <input checked="" type="checkbox"/> *
- Aanbeveel	530 000 ✓
Saldo op 30 September 2023 moet NWNB byvoeg en GAD en terugkoop van aandele aftrek	954 620 <input checked="" type="checkbox"/> *

8

*Een deel korrek

2.2.3 Die direkteure het meer aandele uitgereik om die kontantvloei te verbeter. Thandi Manning, 'n aandeelhouer, was teen die besluit en het haar kommer by die algemene jaarvergadering geopper.

Verskaf 'n rede vir Thandi se mening.

EEN geldige antwoord ✓✓

Die uitreiking van meer aandele verminder die opbrengs aan bestaande aandeelhouders.

2

2.2.4 Bereken: Skuld-ekwiteitverhouding

BEWERKINGS	ANTWOORD
5 194 620 TWEE punte 2 400 000 : (4 240 000 ✓ + 954 620 ✓)	0,5 : 1 <input checked="" type="checkbox"/> EEN deel korrek
Bereken: Vuurproefverhouding	
BEWERKINGS	ANTWOORD
2 951 600 TWEE punte (1 104 300 ✓ + 1 847 300 ✓) : 1 678 900 ✓ OF 2 951 600 twee punte (4 180 200 – 1 228 600) : 1 678 900 EEN punt EEN punt EEN punt	1,8 : 1 <input checked="" type="checkbox"/> EEN deel korrek

3

4

TOTALE PUNTE

45

VRAAG 3

3.1 Aankoop van aandele:

Verduidelik waarom direkteure moet belangstel in die prys van hul maatskappye se aandele op die JEB/JSE.

Enige EEN geldige antwoord ✓✓

- Om met ander maatskappye te vergelyk.
- Aandeelhouders sal kapitaalgroei op hul belegging wil hê.
- Direkteure sal beoordeel word op grond van die prestasie van die aandele aangesien dit die prestasie van die maatskappy weerspieël.
- Dit toon openbare vertroue in die maatskappy.

2

Bereken die aantal addisionele aandele in Mabhabs Bpk. wat Tiger in 2023 op die JEB/JSE kon koop.

BEWERKING	ANTWOORD
375 000 ✓ / 7,50 ✓	50 000 aandele ☑

een deel korrek

3

Lewer kommentaar op die prys wat Tiger vir die aandele in elke maatskappy betaal het en gee TWEE redes waarom hy dalk tevrede was om die prys te betaal.

VIR ELKE MAATSKAPPY: Kommentaar met syfers ✓✓ Rede ✓

MABHABS

JSE-prys oorskry NBW met 90 sent (R7,50 – R6,60)

Rede:

- Hy wil 'n meerderheidsaandelehouer wees.
- JSE-prys weerspieël die openbare vraag na die aandele.
- Hy voel daar is potensiaal vir hoë opbrengste.
- Hy kan meer invloed hê oor besluite deur die direksie.

LANDA

JSE-prys is 50 sent laer as NBW (R4,25 – R3,75)

Rede:

- Landa verdien hoë opbrengste vir hom. (ROSHE 17,9%)
- Die JSE-prys is 'n goeie transaksie in vergelyking met NBW.
- Optimisties oor die toekoms.

6

3.2 Dividende, verdienste en opbrengste:

Verduidelik jou mening oor watter maatskappy die beter dividend-uitbetalingsbeleid het. Gee vergelykende syfers.

Mabhabs Bpk. ✓

Behou fondse vir toekomstige uitbreiding ✓

OF

Landa Bpk. Een punt

Beloon aandeelhouders om hulle gelukkig te hou. EEN punt

SYFERS:

Mabhabs Bpk. betaal 65% van hul verdienste uit (60c van 92c) ✓✓

Landa Bpk. betaal 96% van hul verdienste uit (75c van 78c) ✓✓

6

Vergelyk en lewer kommentaar op die % opbrengs op ekwiteit wat deur elke maatskappy verdien is.

Mabhabs Bpk. vaar nie goed nie ✓

OOAHB is 6,1% wat onder die rente op belegging van 7% is. ✓

Landa Bpk. presteer goed ✓

OOAHB is 17,9% wat bo die rente op belegging van 7% is. ✓

4

Tiger voel dat die verdienste per aandeel (VPA) van Landa Bpk. baie beter as dié van Mabhabs Bpk. is. Verduidelik hoekom hy so voel.

Vergelyking van VPA vir beide maatskappye ✓ ✓

VPA van Mabhabs Bpk. is 92 sent

VPA van Landa Bpk. is 78 sent

Enige EEN vergelykende opmerking – Finansiële aanwyser ✓ syfer/s ✓ ✓

MABHABS	LANDA
VPA word op 450 000 aandele verdien – R414 000	VPA word verdien op 1 300 000 aandele – R1 014 000
OOAHB is 6,1%	OOAHB is 17,9%
Die koste van aandele is hoog – 750c of 660c	Die koste van aandele is laag – 375c of 425c
Netto wins na belasting is R874 000 (92c x 950 000)	Netto wins na belasting is R1 950 000 (78c x 2 500 000)

* Aanvaar as 'n leerder VPA-opbrengs bereken het.

5

3.3 Mabhabs Bpk. is meer negatief as Landa Bpk. deur die swak ekonomie geraak.

(a) **Verduidelik TWEE besluite wat deur die direkteure van Mabhabs Bpk. geneem is in reaksie op die stand van die ekonomie, en hoe hierdie besluite die maatskappy in die toekoms sal raak.**

TWEE geldige besluite ✓ ✓ Syfers ✓ ✓ Effek van besluit op maatskappy ✓ ✓

BESLUIT	EFFEK OP MAATSKAPPY
Verkoop vaste bates, R2 000 000 / Geen nuwe bates gekoop, R0	Afname in die infrastruktuur wat lei tot afname in winste. Verminderde infrastruktuur / geen bate aangekoop kan lei tot kostebesparing.
Verminderde belegging, R750 000	Gebruik van eie fondse belê om besigheid te stabiliseer.
Lening terugbetaal, R1 700 000	Bespaar op rente / minder risiko.
Aandele uitgereik, R450 000	Gebruik van meer eie kapitaal om risiko te verminder.
Aandele teruggekoop, R940 000	Afskaling om besigheidsaktiwiteite te fokus op dié wat meer winsgewend is.

6

(b)

Verduidelik TWEE besluite wat deur die direkteure van Landa Bpk. geneem is wat risiko en hefboomfinansiering beïnvloed. Haal aan en lewer kommentaar op TWEE finansiële aanwysers.

TWEE geldige besluite ✓ ✓ Syfers ✓ ✓

- Verhoogde lening, R3 200 000
- Aandele verkoop, R400 000
- Aandele teruggekoop, R0

TWEE finansiële aanwysers met syfers ✓ ✓ Kommentaar op risiko ✓ Kommentaar op hefboom ✓

FINANSIËLE AANWYSER	KOMMENTAAR
OOTKA van 16% is hoër as rentekoers van 13%	Daar is positiewe hefboom
Skuld-ekwiteitverhouding is 0,8 : 1	Die mate van risiko is hoog al is hefboomfinansiering positief.

8

TOTALE PUNTE	40
--------------	----

VRAAG 4

4.1 **Verskaf TWEE gevolge vir die vernalating van die verwagtinge van die belanghebbendes deur die maatskappy.**

TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓

- Belanghebbendes sal geloof en vertroue in die maatskappy verloor.
- Bevorder oproepe vir boikotte, bedankings of regsgedinge.

4

4.2 **Kies die auditmening uit KOLOM B wat die auditverslag in KOLOM A beskryf. Skryf slegs die letter (A–C) langs die vraagnommers (4.2.1–4.2.3) in die ANTWOORDEBOEK neer.**

4.2.1	B	✓
4.2.2	C	✓
4.2.3	A	✓

3

4.3 (a) **Watter tipe auditverslag sal aandeelhouers aanmoedig om aandele in 'n maatskappy te koop?**

Ongekwalfiseerde auditverslag ✓

1

(b) **Verduidelik waarom dit belangrik is vir 'n onafhanklike auditeur om 'n lid van 'n professionele liggaam te wees.**

EEN geldige punt ✓

- Sodat lesers van finansiële state vertroue in sy mening kan hê.
- Versekering aan die publiek dat hy/sy op 'n deurlopende basis goed opgelei is.
- Dissiplinêre optrede indien nalatig in die uitvoering van pligte.
- Bewus van nuutste wetgewing, bv. IFRS, Maatskappywet, King-kode, ens.
- Tree op etiese wyse op.
- Om die kwaliteit van werk te meet.

1

4.4

Verduidelik die rol van die vergoedingskomitee. Gee DRIE punte.

Enige DRIE geldige punte ✓✓ ✓✓ ✓✓

- Hersien salarisse, bonusse en ander verdienste.
- Voorkom dat direkteure hulself te veel betaal.
- Hulle moet goedkeur en advies gee oor voorstelle met betrekking tot fooie, bonusse, ens.
- Verseker regverdigheid / deursigtigheid in die betaling van fooie / salarisse.
- Bespeur en voorkom bedrog / korrupsie / vermorsing.

6

TOTALE PUNTE**15****TOTAAL: 150**